Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·—

Slovenski dom

Štev. 117 V Ljubljani, 23. maja 1936 Leto 1.

Italijani organizirajo upravo v Abesiniji

Rim, 23. maja. o. Italijanska vlada proučuje obširen načrt za preureditev uprave sodstva ter javne varnosti v Abesiniji. Ta načrt je izdelal podkralj Badoglio in ga predložil vladi. Pri tem načrtu gre predvsem za ustanovitev ločenih sodišč, za Abesince, ki so koptske vere, posebnih sodišč, za Mohamedance, in posebnih sodišč za spore med belimi in črnimi prebivalci. Italijansko vojno poveljstvo dela z vsemi silami, da bi čimprej pripravilo v Abesiniji razmere tako daleč, da bi bilo mogoče uvesti normalno civilno upravo, ker imajo vojaške oblasti dovolj dela s pomirjevanjem in osvajanjem ostalega abesinskega ozemlja.

Iz Addis Abebe poročajo, da so italijanske vojaške oblasti poslale domov vse vojne ujetnike, katere so imeli Italijani zaprte v taborišču Nogar. Ujetniki so se vrnili v svoje kraje, da se posvete mirnemu delu.

Ras Našibu odšel v Francijo

Kairo, 23. maja. o. Ras Našibu bivši poveljnik abesinske južne armade, ras Makonen in sin rasa Mulugeta so včeraj popoldne odšli iz Pord Šaida s francoskim parnikom proti Marsseileu. V zvezi z njihovim odhodom so se razširile vesti, da bo odpotoval v Francijo tudi neguš in sicer iz zdravstvenih razlogov.

Addis Abeba, 23. maja. AA. Stefani poroča: Okupacija abesinskega ozemlja se vrši še naprej metodično po določenem načrtu. Čete 3. armade preiskujejo pokrajino okoli Desija, čete 4. armade pa zavzemajo pokrajino Gondarja. Čete druge armade so ostale na svojih dosedanjih položajih in skrbijo pred vsem za prometne zveze. Čete divizije 28. oktobra so stale v Tembijenu. V pokrajini Gondar-jezero Cana-Sudanska meja vlada popoln red in mir. V glavnem se lahko reče, da je položaj takšen:

Ker so vojne operacije končane, prihajajo sedaj na njihovo mesto delo za politično ureditev države. To ureditev podpirajo čete, ki pobijajo roparje in razbojnike na ta način, da širijo prometne zveze med glavnimi središči v Abesiniji. Skoro vsi rasi in dedžasi so ali pobegnili ali pa se predali italijanskim oblastem. Za nekatere se ve, da še begajo po neprehodnih krajih in čakajo na ugoden trenutek, da se predajo italijanskim oblastem. Ras Imru se še vojskuje in zaradi tega se meni, da je zelo kompromitiran v očeh Italije. Toda tudi on išče zadnji čas priliko, ki bi mu omogočila da bi se izmotal iz tega nevzdržnega položaja.

Prebivalstvo še vedno oddaja svoje orožje. Do danes je oddalo 51 topov, 156 strojnic in 10.714 pušk. Pri italijanskih oblastvih se je zopet zglasilo več uglednih Abesincev, med njimi je več abesinskih poslanikov, generalni ravnatelj abesinskih carin in bivši minister prosvete.

Nad vsem ozemljem je italijansko letalstvo razvilo močno delavnost. Letala oskrbujejo zaenkrat poštne postaje v glavnih središčih. Posebno močan je promet med Asmaro in Addis Abebo. Vsak dan prileti na letališče v Addis Abebi 20 do 30 letal.

Hararski škof ne bo izgnan

Pariz, 23. maja. Kakor se je moglo predvidevati, se je Paul Boncour včeraj s francoskim veleposlanikom pri Vatikanu razgovarjal o izgonu harrarskega škofa msgr. Jaroseaua od strani italijanskih oblasti. »Excelsior« izve, da bo francoski veleposlanik v Rimu zahteval pojasnila od italijanske vlade. Če bi pa bil ta korak francoske vlade negativno sprejet, potem bo francoska vlada spremenila svoje stališče.

Pariz, 23. maja. Italijanske oblasti so izdale naredbo, s katero preklicujejo odlok glede izgona 68 letnega harrarskega škofa Jaroseaua iz Harrarja. Italijanske oblasti so to naredile na pritisk francoskega poslanika v Rimu, ki je dejal italijanski vladi, da bi bilo francosko javno mnenje zaradi takega dejanja silovito razburjeno. Škof živi že čez 40 let v Abesiniji in je bil edini dobrotnik gobavcev v tem okrožju, tako da je med abesinskim ljudstvom imel pridevek »dojilja gobavcev«.

Ras Imru

Addis Abeba, 23. maja. Z uradne italijanske strani ne potrjujejo poročila, da bi se ras Imru nahajal z manjšim oddelkom v krajih severnozapadno od Addis Abebe. Ras Imru je baje poslal v Addis Abebo posredovalce, ki naj ugotove, kakšni so pogoji italijanskih oblastev za predajo.

Z italijanske strani poudarjajo, da so vesti o tem, da bi ras Imru sedaj zbiral nove čete in da prodira proti Addis Abebi, brez podlage. Premestitev italijanskega tretjega armadnega zbora iz krajev okrog Sokote v kraje pri Desiju in Makali, kar so v Addis Abebi mnogo opazili, ni po italijanskih pojasnilih v nobeni zvezi s kakšnimi vojaškimi operacijami.

Arabci napadli naš parnik

Tel-Aviv, 23. maja. Neki jugoslovanski parnik, ki je pripeljal v Palestino živino, bi bil včeraj kmalu postal žrtev arabskega razburjenja. Parnik je pristal najprej v Jaffi, toda tam zaradi stavke ni mogel izkrcati svojega tovora. Nato je odplul v Tel-Aviv, kjer so Angleži pred nekaj dnevi otvorili zasilno pristanišče. Židovski delavci so parnik raztovorili, nakar se je vrnil v Jaffo, da bi opravil uradne formalnosti.

Ko so arabski delavci zvedeli, da je parnik kljub vsemu živino izkrcal, so priredili velike demonstracije. Začeli so metati na parnik kamenje ter zažigalna sredstva. Na obali se je zbralo več tisoč delavcev, ki so se pripravljali da se v čolnih odpeljejo do parnika in ga potope. Nevarnost je bila velika, ker pristanišče v Jaffi ne dovoljuje naglega manevriranja. Policija je morala poklicati vojaško ojačenje in zasesti vso pristaniško obalo v Jaffi. Boji z demonstranti so trajali dolgo časa, preden se je policiji posrečilo, da jih je razgnala. Med Arabci vlada zaradi tega silno ogorčenje proti jugoslovanskim trgovcem, ki so dobavljali večino blaga Arabcem.

Jeruzalem, 23. maja. o. Angleške čete so po vsej Palestini v večjih mestih zavzele važnejše točke, nad vsemi mesti krožijo aeroplani in vse čete so v stalni pripravljenosti ter pričakujejo izbruha splošne revolucije na arabski strani. Angleži pošiljajo iz Egipta vojaška ojačenja, ker bi v primeru splošne revolucije angleška vojna sila ne zadostovala. Stari Jeruzalem je razdeljen z gosto bodečo ograjo na arabski in judovski del. Policija je tudi prepovedala Judom molitev pri Zidu objokovanja, ki se nahaja v vznožju Omarjeve mošeje.

Nova francoska vlada pred starimi nalogami

Pariz, 23. maja. AA. Havas: Daladier je imel snoči govor na seji glavnega odbora radikalne stranke. Rekel je, da bo radikalna stranka gledala na to, da bodo vse stranke ljudske fronte sodelovale v vladi, stranka pa bo posebno gledala na to, da se zmanjšajo davki. Ko je očrtal težak mednarodni položaj, je Daladier obenem mnogo govoril o težkem gospodarskem položaju Francije. Stranka bo na vladi nastopila proti prehudemu birokratizmu in bo zahtevala, da se vsa državna uprava prepoji z duhom radikalizma. Daladier meni, da bo njeno sodelovanje v vladi dvignilo konstruktivizem nove vlade.

Nato je Daladier prečital resolucijo glavnega odbora stranke, ki je soglasno z abstinenco glasu poslanca Sablota sklenil, da se dajejo Daladieru svobodne roke, da še nadalje vrši svoje delo in skrbi za disciplino v stranki. Ob koncu so vsi navzoči priredili dolge manifestacije Daladieru.

Pariz, 23. maja. AA. DNB: Izvršilni odbor radikalne stranke je snoči z vsemi glasovi in pri vzdržanju od glasovanja enega člana sklenil, da mora stranka brezpogojno sodelovati v novi vladi ljudske fronte. Precejšnjo senzacijo je vzbudilo dejstvo, da Herriot na seji ni maral govoriti, dasi so vsi pričakovali, da bo tudi on govoril. Herriot je ves čas tiho poslušal govore drugih.

Pariz, 23. maja. AA. Tudi stranka republikanske unije se je sestala snoči. Soglasno je bil izbran za predsednika Louis Marin. Stranka je izjavila, da je najmočnejša opozicionalna skupina in da zato pripada njej naloga, da zbere okoli sebe vse druge stranke, ki so v opoziciji.

Govor poštnega ministra pri otvoritvi nove telefonske centrale na Bledu

Bled ima najmodernejši telefon v državi

Ljubljana, 23. maja.

Z belgrajskim brzovlakom ob 9.37 je danes dospel v Ljubljano minister za P. T. T. dr. Kaludjerčič. G. ministra so na kolodvoru pozdravili g. ban dr. Marko Natlačen, glavni tajnik JRZ za Slovenijo dr. Kulovec, Miloš Stare za Prosvetno zvezo in za radijsko postajo, član banovinskega sveta g. Avsenek, narodni poslanec dr. Koce ter zastopnik poštnega ravnatelja upravnik pošte g. Ivan Cof.

Razen zadnjega so vsi stopili v salonski voz g. ministra ter se odpeljali z njim na Bled, kjer danes g. minister svečano otvarja prvo podeželsko avtomatično telefonsko centralo v državi.

Bled, 23. maja. Ob današnji slavnostni otvoritvi in blagoslovitvi avtomatske telefonske centrale je imel minister za P. T. T. govor, v katerem je poudaril pomembnost centrale. Med drugim je minister dejal: »Blejska avtomatska mrežna skupina, ki se danes pušča v promet in ki veže Bled, Boh. Bistrico, Lesce, Radovljico in Jesenice, je prva mrežna skupina v Jugoslaviji, to je ona prva skupina avtomatskih telefonskih central, ki so med seboj avtomatsko povezane. **V upravljanju te avtomatske telefonske skupine, ki po svoji konstrukciji in izvedbi predstavlja zadnjo besedo sodobne nemške tehnike v avtomatski telefoniji, se nam daje prilika, da se prepričamo o tehničnih prednostih, kakor tudi o reprezentativnih lastnostih avtomatskega sistema, ker je za to Bled, kot turistično središče izredne važnosti.**

Statistika mednarodnega telefonskega prometa nam dokazuje, da ima telefonija v evropskem prometu absolutno tendenco, da mesto ročnih telefonov vpelje avtomatske. Razlog leži v tem, da je avtomatski telefonski promet mnogo bolj ekonomski in cenejši in seveda tudi kvalitativno boljši. Pri nas so ustvarjali avtomatske telefonske centrale samo v večjih mestih, kakor v Belgradu, Zagrebu, Ljubljani, Novem Sadu, Sarajevu, torej v glavnem samo v banovinskih centrih, dočim so v vseh ostalih mestih še nadalje ostale ročne centrale. Vzrok temu je to, da se ekonomske prednosti in koristi avtomatskih central morejo najbolj rentabilno izkoristiti samo v velikih mestih, ki imajo veliko število naročnikov.

Mali centri so navadno ne ekonomski in nerentabilni. Toda kljub temu si evropske države prizadevajo, da bi tudi za take male centrale našle praktično in ekonomsko rešitev, ki omogoča avtomatizacijo ročnih central, ker bi z uvedbo avtomatskih central tudi v malih mestih, kjer imajo pošte samo dnevno službo, to je do 6. zvečer bila omogočena nepretrgana in nočna telefonska služba, dočim je pri centralah neprestana služba mogoča samo z velikim povečanjem stroškov.

V nadaljnem je minister govoril o prednostih avtomatskih telefonskih central pred ročnimi ter poudaril štiri osnovne lastnosti blejske avtomatske centrale, ki so sledeči:

1. V vsaki dobi podnevi ali ponoči je omogočen avtomatski telefonski promet v vsakem kraju blejske mrežne skupine.

2. V vsakem času podnevi ali ponoči je omogočen medkrajevni telefonski promet z vsemi naročniki v krajih, ki spadajo v blejsko mrežno skupino.

3. Vsak telefonski razgovor se avtomatično registrira in avtomatično taksira in to podnevi po dnevni tarifi, ponoči pa po nočni tarifi. To taksiranje je posebno zanimivo, ker se s tem načinom avtomatično odreja večja ali nižja tarifa že po tem, v kateri coni je izvršen razgovor, oziroma po tem, za koliko je oddaljen naročnik, s katerim je bil razgovor.

4. Prometni center za vse kraje blejske skupine v kolikor se tiče telefonskih razgovorov iz mest, ki ne spadajo k blejski skupini je skoncentriran na en kraj, to je na nočno centralo. Nadalje je minister dejal:

Prednosti avtomatskih central Bled-jugoslovanska Ženeva

Od danes, ko se blejska avtomatska mrežna skupina pušča v promet, bodo izginili vsi oni očitki, ki so dosedaj vsa leta dvigali proti slabim telefonskim zvezam na Bledu in okoliških turističnih krajev. Od osvoboditve pa do sedaj je Bled v vsakem pogledu napravil velik korak naprej. Bled ni več majhen kraj male Slovenije, marveč je postal za Jugoslavijo to, kar je Ženeva za Švico. Bled ni samo zbirališče našega in inozemskega športno turističnega sveta. Bled je postal sedež mednarodnih sestankov in kongresov, posebno onih, ki se nanašajo na Jugoslavijo, Malo zvezo in Balkanski sporazum.

Z zedinjenjem Srbov Hrvatov in Slovencev v veliko Jugoslavijo, je Bled dobil veliko gospodarsko in turistično ozadje, ki omogoča lep in hiter napredek. Slovenija, ki je po svojih naravnih lepotah enaka Švici, je dobila s to mrežno skupino eno najmodernejših telefonskih instalacij, tako da sta Bled in okolica tudi v pogledu prometne tehnike izenačeni z Ženevo in njeno okolico.

Z ozirom na ta posebni značaj Bleda in okolice je sedanja kraljevska vlada posvetila največjo skrb temu, da se vprašanje velike centrale več ne odlaga, kakor se je to delalo prej, marveč da pride do vstvaritve te mrežne skupine še v teku tega leta. Od danes naprej ne obstoja več nikaka oddaljenost med Bledom, Jesenicami, Radovljico in Boh. Bistrico; vlada pa bo po tej poti delala tudi naprej ter bo skrbela, da pride čimprej do odstranjenosti razdalj do Ljubljane, Zagreba in Belgrada tako, da bo razdalja med Belgradom in Bledom tako mala, kakor je razdalja med Belgradom in Zemunom. Z željo, da bi avtomatska telefonska centrala vsestransko služila svojemu namenu, je minister zaključil svoj govor.

Zbor JRZ

Belgrad, 23. maja. AA. Na podlagi sklepa izvršilnega komiteja organizacijskega odbora JRZ se objavlja naslednji dnevni red državne skupščine JRZ.

Dne 1. junija dopoldne (začetek ob 10): 1. otvoritev državne skupščine;

2. volitev verifikacijskega odbora;

3. delo, program in organizacija JRZ (govor dr. Milana Stojadinoviča, člana izvršilnega komiteja JRZ).

Popoldne (začetek ob 16): 1. poročilo verifikacijskega odbora;

2. razprava o splošni politiki JRZ.

Dne 2. junija dopoldne (začetek ob 10): 1. volitev ožjega glavnega odbora (čl. 7 statutov);

2. poročilo o konstituiranju glavnega odbora (čl. 8 statuta);

3. zaključitev zasedanja državne skupščine.

(Iz pisarne izvršnega komiteja JRZ št. 1537 od 22. maja 1936.)

Nemci v Češkoslovaški niso manjšina

Praga, 23. maja. Zunanji minister Kamil Krofta je včeraj govoril na kongresu nemških organizacij za ljudsko prosveto. Krofta je pri tem posebno podčrtal vlogo, ki jo Nemci igrajo v Češkoslovaški republiki. Med drugim je rekel tudi sledeče:

Prisotnost nemških državljanov v tej državi je rezultat stolet. razvoja. Obstoja neko sožitje. Mi nimamo kaj dodati onemu izreku, ki ga je nedavno poveril neki nemški politik: Nemci v Češkoslovaški predstavljajo neko organsko celoto in ne predstavljajo nobene manjšine v etnografskem smislu, ampak predstavljajo zgodovinsko telo, ki je nosilec neke posebne usode in neke posebne zgodovinske misije. Ne preneha z zahtevo, da naj bodo Nemci v Češkoslovaški pripravljeni za pozitivna dela in da naj dokažejo svojo zvestobo in vdanost tej državi. Če se ne bomo varali v tem upanju, potem jih bomo radevolje priznali kot drugi državni narod in bomo sodelovali z vsemi za njihovo in naše dobro.

Beck v Belgrad

Belgrad, 23. maja. Zunanji minister poljske republike eks. Beck prispe v Belgrad 27. t. m. Poljski zunanji minister bo vrnil obisk, ki ga je svojčas napravil vladi poljske republike v imenu vlade kraljevine Jugoslavije naš bivši zunanji minister, sedaj že pokojni dr. Vojislav Marinković.

Makedonstvujušči

Sofija, 23. maja. Pred sodiščem v Gornji Džumaji se je vršila razprava zaradi umora kmeta Sokola meseca avgusta 1930. Tedaj je skupina zločincev po nalogu VMRO odvedla tega kmeta na bližnjo planino. Tam so ga mučili, nato pa obesili. Sokola so obsodili na smrt, ker je obsojen nasilja VMRO nad nedolžnim prebivalstvom.

Sedaj po štirih letih je sodišče obsodilo krivce tega zločina. Vodje razpuščene VMRO Ivana Mihajlova je obsodilo na vešala, njegov tovariš Konstantin Vasiljev je obsojen na dosmrtno ječo, ostali pa na večletno ječo. Ivan Mihajlov je obsojen na vešala zaradi kakih 15 umorov.

Kaj je povedal Grandi Angliji

London, 23. maja. o. V angleških političnih krogih živahno komentirajo včerajšnji sestanek italijanskega poslanika Grandija s stalnim državnim podtajnikom v zunanjem ministrstvu Van Sittardom. V nasprotju z naziranjem v Parizu so v Londonu mnenja, da Grandi po vsej priliki ni stavil nobenih konkretnih predlogov angleški vladi o rešitvi afriškega spora. Mislijo, da je Grandi pri tej priliki samo ponovil Mussolinijevo izjavo, da Italija nima nobenih agresivnih naklepov proti Veliki Britaniji in da ne misli segati v angleške interese.

Grki proti komunistom

Atene, 23. maja. Listi poročajo, da je narodna stranka sklenila temeljito in odločno proti komunistični propagandi. Načrte za to borbo je sestavil pokojni Caldaris nekaj dni pred svojo smrtjo. Narodna stranka bo o tem izdala manifest.

6000 metrov visoko

London, 23. maja. Po zadnjih poročilih je angleška odprava na Mont Everest naletela na ogromne težkoče. Odprava je že dosegla prav lepo višino. Zaradi snežnih viharjev pa se je morala vrniti v svoje prvo taborišče, ki leži kakih 6000 m visoko.

Pohod delavcev nad Tel-Aviv

Jeruzalem, 23. maja. Včeraj dopoldne je prispel v Jeruzalem bataljon škotske pehote.

Včeraj ranjeni Arabec je davi podlegel.

Jeruzalem, 23. maja. Pristaniški delavci so sklenili danes popoldne prirediti demonstrativen pohod na Tel-Aviv, da prisilijo vlado, da prekliče sklep o odprtju pristanišča v Tel-Avivu.

Iz Kaira je prispelo v Palestino več oddelkov čet.

Znamke Nikole Tesle

Belgrad, 23. maja. 28. t. m. pridejo v promet znamke v proslavo Nikole Tesle. — V prometu ostanejo do razprodaje. Znamke bodo po 0.75 in po 1.75 Din. Prve so zelenkaste barve, druge pa modre. Prodajali jih bodo pri vseh poštnih uradih. Na znamkah je lik Nikole Tesle.

Dum-dum-dum

Ženeva, 23. maja. Tajništvo Zveze narodov je danes izdalo obsežno spomenico italijanske vlade o rabi dum-dumskih krogel pri abesinskih četah. Spomenica navaja 15 primerov ran od teh krogel. Razen spomenice je tajništvo DN dobilo tudi ustrezajoče fotografske slike kot dokaz za točnost navedb. Spomenica pravi, da so abesinske čete sistematsko rabile te prepovedane krogle. Dalje popisuje spomenica posamezne vrste teh nabojev in ponavlja trditev, da se je del te municije izdeloval na Angleškem.

Ta spomenica ni v nobeni zvezi z noto, ki jo je bila italijanska vlada pripravila proti britanski vladi, a jo je pozneje umaknila.

Odstop angl. ministra za kolonije

London, 22. maja. AA. Glede na vest današnjega »Daily Maila«, ki ponovno prinaša verzijo o skorajšnjem izstopu kolonijskega ministra Thomasa iz vlade, trde v političnih krogih, da misli Baldwin ponuditi Thomasov resor bivšemu zunanjemu ministru Samuelu Hoaru.

V zvezi s temi glasovi govore tudi, da se misli lord admiraliteta Monsell umakniti takisto iz vlade.

Za milijon starih jurjev v Mariboru

Maribor, 23. maja.

Strašno so že postali ljudje apatični za razne oblastvene razglase in objave. Nekdaj je zadostovalo, da je birič razglasil odredbo na par oglih, na občinsko desko so jo pa nabili napisano in že je vse mesto govorilo o takem dogodku. Danes pa je čas vse prekratek, da bi se ljudje zanimali za take malenkosti, kakor so oblastvene naredbe. Četudi se objavljajo duhu časa sledeč potom časopisja in ne več po biričih. Še celo tedaj ne, ko gre za tako važno zadevo, kakor je zamenjava starih 1000-dinarskih bankovcev, ki so v prometu že izgubili veljavo in jih samo še Narodna banka in nekatere državne ustanove jemljejo v zameno. Že začetkom maja je bil določen zadnji rok za zamenjavo pri Narodni banki. Bil je takrat precejšen naval srečnih lastnikov, ki so še čuvali jurje. Kljub temu pa, da je bil rok za zamenjavo opetovano razglašen, ga je večina lastnikov prezrla in šele naknadno izvedela zanj. Seveda je nastalo med njimi znatno razburjenje, ki se je pa pomirilo, ko se je rok podaljšal. Sedaj je tudi davkarija začela sprejemati jurje in sicer kot plačilo zaostalih davkov. Da je bila ta poteza prebrisana, je pokazal uspeh. Predvčerajšnjim je bilo na davčnem uradu za mesto Maribor vplačanih 55.000 Din zaostalih davkov s starimi jurji, danes pa celo že 114.000 Din. Spreten domislek je imel tudi trgovec, ki je tak tisočak nalepil v svoje izložbeno okno ter spodaj napisal, da sprejema tisočake kot plačilo za blago. Promet se mu je v trgovini nenavadno dvignil. Strokovnjaki računajo, da se nahaja v Mariboru in bližnji okolici še za približno 1 milijon Din nezamenjanih jurjev. Denarja je torej med ljudmi le še precej, le da ga še vedno raje krčevito hranijo doma, kakor da bi ga zaupali denarnim zavodom.

Pri mariborskem gledališču se pripravljajo velike spremembe

Maribor, 23. maja.

Letos se je o mariborskem gledališču v javnosti veliko razpravljalo in pisalo. Povod so dale nekatere afere, ki so se pa izgladile in se je delo na zunaj razvijalo normalno naprej. Da so se pa vsa ta trenja nekoliko bolj globoko zagrizla v ustroj gledališkega ansambla dokazujejo sedaj tik pred zaključkom sezone govorice o raznih izpremembah v bodočem letu, ki so deloma že našle svojo potrditev. Pripravljajo se v ansamblu. Gotovo je že, da odhaja priljubljeni karakterni igralec Maks Furijan. Sprejel je angažman pri osješkem gledališču pod mnogo bolj ugodnimi okoliščinami, kakor so se mu nudile v Mariboru. Za Furijanom bo ostala v ansamblu mariborskega gledališča velika vrzel. Furijan je rojen igralski talent, ki se bo sčasoma uvrstil med naše najboljše. Baje odhaja tudi režiser in igralec Kosič. V letošnji sezoni se je na odru manj uveljavil, to pa morda radi tega, ker se mu ni nudila prava prilika. Ko je še vodil diletantski oder v Celju, je Kosič veliko ustvarjal in pokazal izredne sposobnosti. — Poleg teh dveh navajajo še druga imena v zvezi z nameravanim odhodom iz Maribora. Govori se tudi o novih angažmanih. Tako naj bi prišel v Maribor režiser in igralec Malec, ki se je začetkom sezone zelo uspešno uvedel z režijo Arxove drame »Izdaja pri Novari«, ter pokazal izredne režiserske sposobnosti. Za mariborsko gledališče bi bila to velika pridobitev, saj je po odhodu Stupice in Skrbinška izgubilo dva najsposobnejša režiserja ter si je letos pomagalo z raznimi gostovanji. Nadalje se govori, da dobi mariborsko gledališče slednjič tudi dramaturga ter se navajajo že konkretna imena. Tudi to bi bilo gledališču samo v prid. Vsekakor bo prinesla nova sezona znatne izpremembe.

Na Dolenjskem je za tatove boljše ko na zelenem Štajerskem

Ljubljana, 23. maja.

Pred Delavskim domom, kjer je tudi urad Borze dela, se shajajo in srečujejo pošteni brezposelni delavci, ki dobivajo skromno podporo, a tam je tudi shajališče raznih temnih elementov. Aprila sta se po dolgih letih pred domom srečala nezaposleni trgovski potnik Ivan Kunstek, ki je svoje poštene posle že davno obesil na klin in se posvetil vlomilskim poslom, in njegov star znanec šofer France Breskvar. Kunstek ga je pozdravil: »Servus, kolega! Kako kaj?« France mu je žalostno odvrnil s primerno osoljeno kletvico: »Slabo! Niti pare ne zakšeftarim! Grem na Štajersko. Odjadram na ‚vander'.« Kunstek ga je tolažil, da ni tako hudo, da ima sam boljše načrte, kako priti do jurjev, samo pot da je predolga daleč tja v kočevske temne gozdove. Govoril mu je in pihal na srce: »Na Dolenjskem je boljše, ko na prekletem Štajerskem. Tam te imajo takoj v pesti. Poznam pri Kočevju vdovo, ki ima v skrinji jurje.« Odločila sta se in krenila proti Kočevju. Prvo noč sta spala blizu Grosuplja. Drugi dan, 29. aprila sta priromala v vas Znojile pri Krki. Kar pri belem dnevu sta si ogledala hišo lesnega trgovca in posestnika Zabukovca. Domači so bili na polju. Vdrla sta v hišo. Pobrala sta 160 Din gotovine in ker to ni zadostovalo, sta nakradla razno blago, tako dve novi obleki in še pisalni stroj zraven. Zabukovec trpi okoli 7000 Din škode. Ker sta dobila na tako lahek način dober plen, sta jo mahnila nazaj proti Ljubljani, da bi tu spravila nakradene stvari v promet. Nazaj grede sta obiskala tudi znamenito Polževo.

Srečno sta prispela v Ljubljano. Tu sta po svojih znancih in posredovalcih zastavila pisalni stroj za 400 Din v mestni zastavljalnici. Druge stvari pa »pretopila« tudi v denar. Okoli njiju se je začela zbirati prav pisana družba podjetnih in malopridnih pamagačev. Kradli so tudi po Ljubljani. Spravili so se na ljubljanske odvetnike in druge gospode, ki so jim odnašli lepo modno obleko. Tudi bližnja okolica je pred njimi mnogo trpela, kjer so vlomilci odnašali razno blago kmetom, ki so bili zaposleni pri poljskih delih in ni bilo doma nobenega varuha. Naposled je tolpa prišla varnostnim oblastem v roke. Višnjegorski orožniki so 16. t. m. v Novi vasi pri Višnji gori prijeli Ivana Kunsteka in ga odvedli v Ljubljano. Tu se je vsa zadeva nato razpletla. Aretiranih je bilo doslej 12 članov te vlomilske tolpe, ki je v kratkem času naplenila raznega blaga in dragocenosti za okoli 15.000 Din. Aretiranci deloma priznavajo očitana jim dejanja. Nekateri pa taje.

Zagoneten vlom v občinski urad

Maribor, 23. maja.

V občinskem uradu v Breznu ob Dravi so imeli nenavaden obisk. Ponoči je vdrl vlomilec v občinsko pisarno ter povzročil tam pravcato razdejanje. Vlomilec je poskušal najprej prekopati zid, ki pa je bil predebel. Potem je hotel izviti železno omrežje na oknu, pa se mu tudi ni posrečilo. Šele v tretje je uspel, ko je našel za vogalom okno brez zaščitnega železja ter ga je snel s tečajev. Pri vlomu so ga pa vodili čudni, dosedaj še nepojasnjeni nameni. Vse akte je namreč razmetal po tleh, da je bila pisarna z njimi kar nastlana. Vlomil je v miznice in v omare, drobiž, ki ga je našel v predalu, pa je pustil. Zaenkrat se ne ve, kakšen akt je iskal in tudi se ni dalo ugotoviti, ali ga je našel. Povzročil pa je s svojim brskanjem velike težave, ker bo trajalo precej časa, predno bo tajnik vse akte zopet spravil v red.

Nenavadna zmota

Maribor, 22. maja.

Pred nekaj dnevi smo poročali o strahotni najdbi v prekopanem grobu na pokopališču v Studencih. Sedaj se je izkazalo, da se je pripetila studenškemu grobarju nenavadna pomota. Dobil je navodilo, da prekoplje grob M. Rausch, da bodo pokopali še hčerko pokojne Rauschove, Marijo Ozimič. Ker pa so grobovi že čisto prerastli in precej zravnani, je grobar pomotoma odkopal grob, v katerem je bila pred 22 leti pokopana Terezija Rožič. V okostjanku so našli zasajene vile. Pokojna Terezija Rožič, ki je bila žena dninarja, je umrla 4. avgusta 1914. leta. Stanovala je pred smrtjo v bivši Kaiserstrasse, sedaj Erjavčevi ulici št. 6. O vzroku smrti te, takrat 64-letne ženice, ni ničesar znanega. Vile, ki so jih našli sedaj v njenem skeletu, pričajo, da je umrla kot žrtev zločina. Poizvedbe orožnikov se vršijo sedaj v tej smeri.

Šport v predmestju

TURNIR SK MLADIKE

pod pokroviteljstvom g. župana dr. Adlešiča.

Na Vnebohod je priredil agilni SK Mladika na svojem stadionu na Kodeljevem pokalni turnir, za katerega je podaril darilo in prevzel pokroviteljstvo ljubljanski župan g. dr. Juro Adlešič. Na prireditvi je zastopal g. župana občinski svetnik g. Baš, ki je z zanimanjem sledil posameznim borbam in izrazil pohvalo agilnemu prireditelju, ki je tako lepo organiziral to zanimivo tekmovanje.

V naslednjem prinašamo poročilo o posameznih tekmah. Kot prvi par tega zanimivega sporeda sta nastopili moštvi STK Most in SK Reka. Srečanje je bilo sestavljeno v sili, ker je Hermes v zadnjem trenutku na precej nefair način tekmo odpovedal.

REKA : MOSTE 3:1 (1:0).

Igra sama je bila precej mlačna in raztrgana, za kar nosi velik del krivde sodnik g. Jenko, ki je z neprestanim žvižganjem nerviral tako publiko kakor igralce. Častni gol za Moste je zabil iz prostega strela njihov najboljši napadalec Muzlovič. Obramba je igrala prav solidno, le taktično še precej greši. Rečani so se izkazali kot fizično in tehnično dobro izbrano moštvo ter so precej sigurno porazili svojega nasprotnika. Čudno, da v prvenstvu ne igrajo vidnejše vloge.

Drugo srečanje

SLOVAN : MLADIKA 3:1 (1:0)

je prineslo Slovanu pričakovano zmago. Poudarjamo pa, da rezultat nikakor ne odgovarja poteku igre, saj so imeli Mladikarji skoraj 75% igre v svojih rokah. Vendar pa napadalci, ki še niso dovolj rutinirani, niso znali izkoristiti nekaj zrelih šans. Pri Slovanu sta se odlikovala Jankovič in Doberlet v napadu, med krilci pa Martinčič. Najboljši Slovanov igralec pa je brez dvoma branilec Kobal, ki igra v stilu prvorazrednih. Je to danes eden najboljših ljubljanskih branilcev. Od Mladike treba pohvaliti ožjo obrambo, dalje srednjega krilca Kuneja ter Somraka in Verbka v napadu. Imajo pa to napako, da igrajo premehko. To je sicer za pogled lepo, koristno pa ni. Oster start je polovica uspeha. Fantje pa naj kar korajžno trenirajo in kmalu bodo v vrsti drugorazrednih enakovreden tekmec.

Turnir se je nadaljeval popoldne in sicer tako, da sta nastopila kot prvi par premaganca dopoldanskih tekem Mladika : Moste, kar je naš okoliš mali derby. V finalu sta se srečala dopoldanska zmagovalca Reka in Slovan. V prvi tekmi je zmagalo boljše moštvo Mladike z rezultatom

MLADIKA : MOSTE 3:1 (1:1).

Tekma je bila vseskozi fair in na dostojni višini. Odločila jo je pa boljša tehnična sposobnost Mladike. To pot je bil najboljši mož na polju branilec Anzelj, v napadu pa se je odlikoval Veber s hladnokrvnimi potezami. Mošanci so ostro igrali, imeli pa so smolo v napadu. V splošnem pa so oboji zadovoljili svoje kibice. Nato sta nastopila težko pričakovana finalista

REKA : SLOVAN 2:2 (1:1).

Tekma je bila na taki višini, kakor je igrišče Mladike še ni videlo. Obojí so vzeli stvar resno že takoj v začetku. Ostri napadi so se vrstili zdaj v roke sigurnemu Maliču, zdaj Markiču. Branilci so čistili z dolgimi udarci, prednjačil pa je Brvar od Reke. Prvi gol je zabila Reka iz enajstke, nato Slovan izenači in preide z nadaljnjim golom v vodstvo. Reka ne popusti in v ripostu zabije Prijatelj iz prostega strela gol in izenači. Nato še nekaj naporov z obeh strani in konec. Po pravilniku sledi podaljšek 2×10 minut, ki pa ne da zmage niti enemu, niti drugemu. Moštvi sta utrujeni in žreb odloči, to pot pravilno, pokal boljšemu in borbenejšemu moštvu. Publika je sprejela zmago Reke z velikim navdušenjem. Dopoldne in popoldne je sledilo napetim tekmam kakih 700 vnetih kibicev. Tekmo je odlično vodil sodnik g. Vrhovnik.

Po končanem žrebanju, ki se je vršilo vpričo turnirskega odbora, je izročil zastopnik g. župana občinski svetnik g. Baš pokal SK Reki ter izrazil željo, da bi bilo to darilo zmagovalcu pobuda za tekmovanje v prvenstvu.

Dr. Fr. Debevec:

Izolacija in oskrba jetičnih

Prva naloga zatiranja tuberkuloze je izolacija (osamitev) in oskrba bolnih z odprto jetiko, s kužnimi ranami, zlasti v pljučih. Cimbolj so taki ljudje nepazljivi, nepoučeni, ali celo žive v okužbo pospešujočih nezdravih razmerah, tembolj trosijo naokoli kužne klice, ter dajejo prilike za okužitev in obolenje drugih. V dejstvu pogostega okuževanja tiči glavni razlog, da v nekih hišah družinski člani obolevajo eden za drugim, a napredovanje bolezni pospešujejo slaba prehrana, nezdravo stanovanje, neurejeno življenje sploh, deloma tudi večja podvrženost nekih ljudi za tuberkulozo. Posebno ogroženi so otroci, bivajoči pri jetičnih starših; otroški organizem je namreč še nežen, neutrjen, kužne bolezni najdejo v njem prav deviške razmere glede obrambe.

Neizogibno je treba kužne vrelce, ljudi z odprto jetiko, nemudoma, čim je taka bolezen dognana, izločiti od zdrave okolice, ter jim dati priliko za zdravljenje. Kje in kako naj se to zgodi?

Če je bolezen ozdravljiva, spadajo taki bolniki v specialne **bolnišnice in zdravilišča.** O boje je dandanes mogoče le v zelo omejenem obsegu. Zdravilišča so za splošno sprejemanje predraga, na eventualne popuste glede oskrbnine je treba čakati, da pride vrsta na prosilca, a čakalna doba ni vedno kratka in se v času takega čakanja bolezen lahko poslabša. Specialnih po vseh zdravstvenih predpisih urejenih bolnišnic (oddelkov) za prsne bolezni, kakor jih zakon predpisuje, še nimamo, a bi bile neobhodno potrebne vsaj v Ljubljani, Mariboru in Celju. Le v takih, dobro opremljenih bolnišnicah bi se za jetiko oboleli, zlasti kužno bolni, mogli takoj sprejemati in zgubili nebi nobenega dne za zdravljenje, s čimer bi bila onemogočena trositev kužnih bacilov ter priložnost za okuženje drugih.

Naš klic: dajte nam nekaj bolnišnic za tuberkulozne! je torej skrajno opravičen in umesten; gospodje, ki bi na kakršenkoli način mogli pripomoči k rešitvi perečega vprašanja, se gotovo v polni meri ne zavedajo, koliko gorja in žrtev radi njih neuvidevnosti ter preskromne podjetnosti pri nas vsako leto nastaja. Večkrat smo že čuli te-le ugovore: Taka bolnišnica bi stala deset ali več milijonov. — Ta trditev je netočna, enostranska in škodljiva, ker more javnost desinteresirati za to vprašanje. **Dajte nam en sam milijon dinarjev, pa bo v teku enega leta stala začasna bolnišnica za tuberkulozne z 80 posteljami, zgrajena po zakonitih predpisih, pol zidana, pol lesena. Če pa nam daste štiri milijone, bo v enem letu sezidan in popolnoma opremljen zavod z najmanj 80 posteljami, ki bo tudi na zunaj prav reprezentativen. Ako pa nam daste 6—8 milijoncv, potem dobimo bolnišnico s 150 posteljami z najmodernejšo opremo, dasi brez luksusa.** Gospodje, to so dobro proučene številke, **ki drže! In še nekaj je treba dostaviti. Če se zida** le po uradnem konjičku, se bo zidava precej podražila, poleg tega bo zasebna pomoč, v denarju in materijalu, brščas odpadla. Sedanjim žalostnim razmeram glede izolacije in zdravljenja se torej vsaj za širše področje Ljubljane da za prvo silo odpomoči. Marsikak bolnik bo potem pravočasno sprejet in bo okreval ter ne bo trosil kužnih klic naokoli in tako širil bolezni. **Socialno dobro delo je neprimerno lepši, trdnejši, trajnejši spomenik ko mrtva, dasi umetniško oblikovana snov.**

Vsak po jetičnih kaleh okuženi dejansko ne zboli, temveč le nekateri izmed okuženih, ki so nastali okužbi ne morejo zadosti upreti. Pa tudi vsak bolnini vedno kužen za druge, temveč le oni, ki ima razpadajoča bolezenska ognjišča ali rane, ki so v zvezi z zunanjim svetom, n. pr. v pljučih. Na enega kužnega štejem pri nas pet aktivno bolnih, torej ne opasnih za druge. Seveda pa tudi taki lahko postanejo kužni in se morajo zato zdraviti, v lažjih primerih kar doma ali v mirnem klimatsko povoljnem kraju, v težjih primerih pa v zavodu. Tudi za te so bolniški zavodi potrebni, a mnogokrat se prav taki bolniki ne sprejemajo v bolnišnico, ker je sprejem radi tesnih prostorov prvenstveno določen za najbolj nujne in opasne primere, torej za odprto bolne in kužne.

Kaj naj storimo glede kužnih neozdravljivih jetičnikov? V bolnišnice in zdravilišča ne spadajo, ker so ti zavodi namenjeni za ozdravne ali vsaj zboljšljive obolence. Žal dandanes, ko nimamo zanje dovolj priložnosti za izolacijo, silijo taki bolniki v bolnišnice in zdravilišča; dočim se jih zdravilišča lažje ubranijo, ker sprejemojo le pismene prošnje s priloženim natančnim zdravniškim spričevalom ter z zagotovljeno oskrbnino, bolnišnica dandanes pač mora sprejeti tudi neozdravno bolne, zlasti poslane kot »nujne«, »kužne«, »brez doma«, »radi nehigijenskega stanovanja«, »številne družine z otroci«, »iz socialnih razlogov« itd., dasi je to proti zakonitim predpisom in v škodo ozdravnim bolnikom, ki potem ne najdejo mesta v zavodu. Krasne cvetke iz birokratične prakse te vrste, bi ti, dragi bravec, mogel povedati, pa ni prostora in tudi ne vsem ljubo.

Neozdravno bolni spadajo, ako nimajo sobe zase ter urejene postrežbe, v azile, zavetišča te vrste. Taki azili naj bi se priključili sedanjim splošnim zavetiščem kot manjše higijensko urejene stavbe zase s 30—50 posteljami. Na ta način prizadetih oseb ne bo toliko odbijala misel, da gredo v zavod, ki je namenjen izključno za tuberkulozne. V par vrsticah se sploh ne da popisati, kako so nam takšni manjši azili potrebni. Akcija v Mariboru v ta namen je vse hvale vredna! Za področje Ljubljane nujno potrebujemo tako zavetišče. Tu bi našli mesta zlasti za okuževanje najbolj nevarni primeri, jetični brezdomci, ki hodijo okoli in trosijo kužne kali. In spet so tu nepraktični činitelji, ki zmajujejo z glavami, češ, za to je treba milijonov. — Ni res; dajte vsaj 500.000 Din in v enem letu bo — v okviru splošnega zavetišča — takšna ustanova z najmanj 30 posteljami na razpolago. Glede neozdravnih omenimo še to, da je zanje treba urediti oskrbnino za vzdrževanje. Dalo bi se izhajati z 20 Din dnevno za osebo, toda plačevanje oskrbnine mora biti pravno trdno in enostavno urejeno po državi, samoupravi, občini.

Vprašanje glede izolacije in oskrbe tuberkuloznih smo s tem v glavnih potezah osvetlili. **Samo malo dobre volje in podjetnosti je treba, malo postrgti enostransko pojmovanje in prehudo konservativnost, pa je dejansko reševanje perečih problemov načeto in za silo rešeno.** Ali morda želite še nadalje neprestanih pikrih opazk in strani občinstva? Pomislimo raje na berilce, ki smo ga čitali v ljudski šoli: Nekdo je umrl. Prijatelji so ga spremili do groba. Samo en prijatelj ga je spremil tudi preko groba: storjena dobra dela.

Drobiž iz domovine

Ogorčeni maturant

V vseh srednjih šolah v državi se je zaključil šolski pouk v zadnjih razredih, nakar bo sledila matura. V nedeljo je na sarajevskem učiteljišču razrednik Atanacković sklical učence petega letnika in jim razglasil njehove uspehe ,odnosno povedal, kdo ima pravico javiti se za maturo. Večje število dijakov je bilo za krajšo ali daljšo dobo odklonjenih. Med temi je bil tudi Hercegovec Kobasič. Čim je razrednik prečital med odklonjenimi kondidati tudi njegovo ime, je dijak nenadno planil proti profesorju in mu nameril proti glavi revolver. V razredu je nastal v hipu vrišč, dijaki so se začeli prerivati proti vratom. Dijak Kobasič je hotel med tem sprožiti v razrednika, vendar mu je revolver odpovedal. Ko je sprevidel, da se mu namera ne bo posrečila, je vrgel orožje stran in jo pobral za ostalimi sošolci. Na begu ga je srečal namestnik ravnatelja, ki je Kobasiča vprašal, kaj se godi, za kar pa je prejel mesto odgovora zaušnico.

Kobasič je nato pobegnil v mesto. Fanta so vsi poznali kot izredno predrznega in se prav zaradi tega ni mogel posebno razumeti s svojimi profesorji. Opoldne pa se je sam javil sodišču. Pri zaslišanju je Kobasič dejal, da je hotel ustreliti svojega razrednika zato, ker je videl v njem svojega največjega sovražnika in človeka, ki ga nesmrtno mrzi ter je tudi temu sovraštvu pripisoval svoj končni šolski neuspeh.

Novi motorni vlaki

Pred kratkim časom je posebna komisija prometnega ministrstva pregledovala progo Belgrad—Sarajevo in do Dubrovnika, ker se bodo na tej progi uvedli motorni vlaki. Ti vlaki bodo pomenili za te kraje ob tej progi veliko posebnost, ker bodo skrajšali vozni čas od Belgrada do Sarajeva za bo prostora za 32 ljudi. Postanek pa bi imel samo celih 6 ur. Vlak bo imel samo en voz, v katerem na večjih postajah. Povprečna brzina je preračunana na 60 kilometrov na uro, kar je za to ozkotirno železnico že precej. Največjo korist bodo seveda imeli od tega kraji turističnega značaja. Vendar pa se pojavljajo glasovi, da bi tem namenom mnogo bolj služila proga Brod—Sarajevo, ki je za tujski promet mnogo pomembnejša in tudi bolj obiskana, ker spaja Srednjo Evropo z Dalmacijo. Bosanci pričakujejo, da se bodo tudi na tej progi uvedli motorni vlaki.

Kruti razbojniki

V vasi Braniloviču pri Sopotu v Srbiji so v nedeljo ponoči razbojniki napadli tamkajšnjega trgovca in njegovo ženo. Trgovec je pred kratkim sklenil povečati svojo trgovino, pa je zato prodal del svoje zemlje. S tem denarjem je trgovec svojo trgovino tako povečal, da je bila največja v vsej okolici. Ta je izzvalo zavist pri ljudeh, razširil se je pa tudi glas, da ima mož veliko gotovine doma. Ko se je trgovec v nedeljo zvečer vračal domov, ga je pri vogalu njegove hiše pričakovala večja skupina neznancev, oborožena s noži in puškami. Ko je trgovec spoznal nevarnost, je začel bežati. Toda na povelje enega razbojnikov se je moral ustaviti. Razbojniki so pristopili in zahtevali denar. Trgovec se je branil, da ga nima, toda roparji se niso hoteli s tem sprijazniti. Začeli so ga tolči po glavi in ga vse načine mrcvarili. Nato so ga potegnili s seboj in ga odvedli v njegovo hišo. Žena, ki ni nič slutila o roparjih, je seveda možu odprla, nakar so roparji vdrli v hišo. Nekateri njih pa so še dalje mučili trgovca s tem, da so mu nož zabadali za nohtove in odsekali uhlje. Zabodli so mu v rebra tudi nož in ga vrteli kakor sveder. Ko je ležal brez znaka življenja na tleh, so roparji pograbili njegovo ženo in jo hoteli prisiliti, da jim pove kraj, kjer skriva svoj denar. Žena jim je povedala, da skriva svoj denar na njivi ob vinogradu svojega očeta. Morala je iti pokazat razbojnikom kraj, vendar je imela še toliko moči, da je na ves glas zavpila na pomoč. V tem trenutku so začeli lajati psi iz bližnje vasi, povrh tega pa se je začelo daniti, da so se roparji prestrašili in pobegnili. Za slovo so ženo močno premlatili. Kmetje, ki so prišli na pomoč so pobrali trgovca in njegovo ženo, ki sta oba težko poškodovana, da najbrže ne bosta ostala pri življenju.

Občni zbor avtopodjetnikov

Ljubljana, 23. maja.

Včeraj se je vršil ves popoldne v dvorani Trgovske zbornice občni zbor Združenja avto-podjetnikov dravske banovine, ki ga je otvoril in vodil g. Rus z Bleda.

Zborovanje je poteklo v najlepšem redu ter so bila vsa poročila sprejeta soglasno. Delovanje Združenja ter njegovi uspehi so razvidni zlasti iz tajniškega poročila, z katerega posnemamo, da je organizacija po večletnem težkem položaju končno dosegla važen uspeh, da je namreč vlada uvidela nemogoč položaj, v katerega je zašel avtobusni promet ter je s 1. aprilom izdala znane uredbe o znižanju državnih dajatev in banovinskih prispevkov za avtobusna podjetja. Hoteli so podjetniki doseči tudi pri banski upravi prilogoditev proračuna stanju, kakor je bilo ustvarjeno z omenjeno uredbo. Banska uprava je sicer znižala takso na pnevmatiko, ostala pa je davščina v obliki 9% na vozne listke, pozneje pa je bila ta taksa znižana na 7%. Veliko razumevanje so podjetniki našli pri gradbenem ministru, ki je cestni prispevek znižal za konkurenčne proge na 6%, za delno konkurenčne proge na 4% in za nekonkurenčne proge na 3% pristojbine od voznine. Uprava združenja je radi tega sklenila izreči gradbenemu ministru posebno zahvalo.

Obširno akcijo je Združenje uvedlo tudi v zadevi grupiranja prog med konkurenčne, delno konkurenčne in nekonkurenčne. Tudi v tem oziru je Združenje vsestransko uspelo in to predvsem s sodelovanjem in intervencijami poslanca dr. Koceta, ki so ga zato izvolili za častnega člana.

Celjske novice

Razmere na delovnem trgu. Po zadnjem izkazu je prijavljenih pri ekspozituri Borze dela v Celju 641 brezposelnih delovnih moči, medtem je 67 žensk. Od prejšnjega izkaza je število naraslo za 23. Delo dobijo: 1 krojač 1 pek, 2 kleparja, 2 poljska delavca, 1 mizar, 1 postrežnica, 3 dekle, 2 privatni kuharici, 1 kuharica k orožnikom in ena sezonska kuharica.

Surov napad. Dolca Karla, 63-letnega posestnika iz Čečove vasi pri Rogaški Slatini sta pred dnevi na njegovem domu napadla z ročicami sinova posestnika Franc in Jernej Strniša in ga težko poškodovala po glavi in vsem telesu.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sobota, 23. maja: Desiderij.
Jutri, nedelja, 24. maja: M. D. pom. Kr.

*

Lekarne. Nočno službo imajo: mr. Leustek, Resljeva ul. 1., mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

*

Avtoizlet na Grossglockner in po Koroški od 30. maja do 1. junija. Informacije in prijave v izletni pisarni Okorn, Ljubljana, hotel »Slon«.

*

Kaj bo danes

Predavalnica mineraloškega instituta: ob 18. predava v okviru Filozofskega društva vseuč. prof. dr. L. Erlich o temi: »Psihološko evolucijska in historična metoda v etnologiji«.

Jakopičev paviljon: predzadnji dan II. mednarodne foto-razstave.

*

Društvo za zaščito interesov vlagateljev bivše poštne hranilnice na Dunaju s sedežem v Ljubljani, sklicuje svoj redni letni občni zbor, ki se vrši dne 29. maja ob 10.30 v društveni sobi restavracije Novi Svet na Gosposvetski cesti. Ker bo na tem občnem zboru poročal tudi društveni pravni zastopnik, bo vse prizadete gotovo zanimalo, v kakšnem stanju se zadeva nahaja. Udeležite se sigurno in točno.

V petek, dne 29. t. m., bomo imeli v Filharmonični dvorani ob 20 svojevrstno prireditev. Pester spored bodo izvajali gojenci zavoda za slepe iz Zagreba, ki koncertirajo poleg Ljubljane še v Mariboru in Celju. Na nastop slepe dece opozarjamo. Sedeži od 20 Din navzdol so v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Prihodnja produkcija drž. konservatorija, II. jubilejna, bo v ponedeljek, 25. t. m., ob četrt na 7 v Filharmonični dvorani. Nastopijo iz solopevskega oddelka Pavlovčič Štefka, Lupša Friderik, Oberwalder Marta in Žagar Drago. Iz klavirskega oddelka Ogrin Ksenija, Mahkota Manica, iz dramatične šole Pristovšek Marinka in Frelih Emil. Posebno pa opozarjamo na Mozartovo Malo serenado, ki jo izvaja godalni kvartet ,na humoristični tercet s spremljevanjem klavirja »Pentlja«, ki ga je napisal Mozart, in na znamenite Schubertove plese, ki jih poje mali mešani zbor in pleše ob spremljevanju klavirja 8 gojenk. Natančni spored v knjigarni Glasbene Matice.

Organizacija knjigarnarjev v Ljubljani namerava izdati skupen seznam vseh slovenskih knjig, ki se sedaj nahajajo še v prometu. Zato se obrača na vse javne in privatne založbe in samozaložbe s prošnjo, da ji sporoče podatke svojih izdaj v svrho katalogizacije: 1. ime avtorja, 2. naslov knjige, 3. obseg knjige (strani), 4. leto izdaje, 5. cena za broširano in vezano knjigo, 6. ime in naslov založnika.

Ker je ta katalog nujno potreben — ne le vsakemu knjigarju, ampak tudi slehernemu inteligentu, kakor tudi kupcu slovenske knjige — smo prepričani, da se boste naši prošnji sigurno nemudoma odzvali, posebno ker je to v prvi vrsti v osebnem interesu vsakega založnika. Katalogiziranje bo popolnoma brezplačno. Podatke se prosi nasloviti na Organizacijo knjigarjev v Ljubljani, sprejema jih pa vsaka knjigarna v Ljubljani.

V industrijalizaciji naših vasi vidijo mnogi jugoslovanski ekonomi rešitev iz težke sodobne krize. S stroji zvišajmo domačo produkcijo, izvlecimo iz zemlje vse, kar nam more dati, pridelke kakovostno izpopolnimo! Čas, ki ga bomo pridobili pri delu s stroji, bomo izkoristili za racijonalnejšo obdelavo naših polj in njiv. Svoje domače potrebe in še več, celo potrebe sosednih industrijskih držav, bomo mogli uspešneje kriti z lastnimi pridelki.

Morda niti ne slutite, gospodarji lepih naših kmetij, koliko truda in dela, stroškov in časa si lahko prihranite s primernimi stroji, ki so vam na ogled na spomladanskem **velesejmu v Ljubljani,** od 30. maja do 8. junija. Ko boste spoznali njihovo korist in kako poceni so v primeri z uslugami, ki vam jih nudijo, se gotovo ne boste tudi vi pomišljali z njimi olajšati svojega težkega stanja!

Tujcem na našem Primorju moramo nuditi kar največ mogoče udobnosti, da jim bo poletni oddih o bmorju res počitek. Poskrbeti pa jim moramo tudi za primerno razvedrilo. Naši hoteli in gostišča na divni jadranski obali bodo udobni in lepi le, če bodo po zunanjem izgledu in notranji opremi harmonirali s svojo okolico, če bodo kazali celo v mrtvih kosih pohištva našega tvornega slovanskega duha in tujcem tako ljubo in cenjeno domačo ornamentiko. Saj iščemo izven doma oddiha tudi zato, da za nekaj časa izmenjamo svojo okolico!

Letošnji spomladanski **Ljubljanski velesejem** od 30. maja do 8. junija bo v posebnem oddelku gostinske razstave nazorno prikazal nazorno, kaj prija razvajenim tujcem in da moremo njihovim, še tako svojstvenim željam, z izdelki naše domače industrije v polni meri ustreči.

Na vseh naših parnikih bodo imeli posetniki Ljubljanskega velesejma 50% popust, oziroma vožnjo v višjem razredu s karto za nižji razred, in to: od 20. maja do 8. junija za prihod, ter od 30. maja do 20. junija za povratek. Od Sušaka do Ljubljane z letalom za Din 100. Na železnicah 50% popust! — Tudi tuje goste na Primorju opozarjamo na te udobnosti, da izkoristijo priliko Ljubljanskega velesejma za obisk našim goram in jezerom.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

DRAMA: Začetek ob 20.

Sobota, 23. maja: »Mladi gospod šef«. Premijera Red B.
Nedelja, 24. maja: »Pesem s ceste«. Globoko znižane cene od 10 Din navzdol.

OPERA: Začetek ob 20.

Sobota, 23. maja: »Carmen«. Red A.
Nedelja, 24. maja: »Trubadur«. Gostovanje Josipa Rijavca. Izven.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 23. maja: 12.00 Plošča za ploščo, napev v napev 12.45 Vremenska napoved, poročila 13.00 Napoved časa, objava sporeda, obvestila 13.15 Plošča za ploščo, napev v napev 14.00 Vremensko poročilo 18.00 Na delopust! (Radijski orkester) 18.40 Pogovori s poslušalci 19.00 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila 19.30 Nacionalna ura: Prispevek Dalmacije za jugoslovansko kulturno uveljavljenje v svetu (dr. N. Dajanović iz Belgrada) 19.50 Zunanji politični pregled (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) 20.20 Vesel večer o telepatiji 22.00 Napoved časa- vremena, objava poročil in sporeda 22.15 Razni plesi (Radijski orkester).

Drugi programi

SOBOTA, 23. maja. *Belgrad I:* 19.30 Narodni večer 22.00 Kabaret na ploščah 23.00 Prenos iz kavarne — *Belgrad II:* 14.05 Manojlovićevo predavanje o svatbenih običajih v Peči — *Zagreb:* 20.00 Vokalni koncert 21.00 Moški kvartet 21.30 Tamburice 22.15 Plesna glasba — *Dunaj:* 19.10 Moški zbor 19.55 Dunajske operete 21.40 Film 22.10 Estonske pesmi in arije 23.05 Simfonični jazzi na ploščah 24.00 Ciganska glasba (iz Budimpešte) — *Budimpešta:* 22.50 Ciganska glasba 23.00 Plesna glasba — *Trst-Milan:* 20.40 Rossinijeva opereta »Mozes« — *Rim-Bari:* 17.15 Pestra glasba 20.35 Stolzova opereta »Mädy«, nato plesna glasba — *Praga:* 20.00 Pester večer 22.30 Plesna glasba — *Varšava:* 20.00 Lahka glasba 21.00 Za Poljake v tujini: Poljska pomlad 22.00 Orkestralni in violinski koncert 23.05 Plošče — *Berlin:* 20.10 Koračnice in vojaške pesmi — *Königsberg-Hamburg-Lipsko:* 20.10 Konec dober, vse dobro — *Vratislava:* 20.10 Izmenjava programov med Vratislavo, Saarbrücknom in Gleiwitzom — *Köln:* 20.10 Pleseni večer —

Gledališki pomenki

Milan Skrbinšek si je izbral za svoj petindvajsetletni umetniški jubilej Besierjevega »Tirana«, v katerem je v sredo zvečer nastopil v glavni vlogi.

Tip tega »tirana« obiskovalcem naše drame letos ni čisto tuj. Saj ima tudi Galsworthyjev »Družinski oče« to ali ono skupno potezo z njim. Seveda je vsaka teh potez na Edwardu Moultonu-Barettu, glavnem junaku te Besierjeve drame, stoin še večkrat potencirana. Neprijazna postava angleškega meščana, zagrizenega v svoje forme in konvencionalne predsodbe puritanstva, ki je kot družinski oče resničen tiran svoje družine, tukaj ni samo sintetičen pesniški lik, ampak resnična zgodovinska oseba. Bessier je namreč s svojim »Tiranom« ustvaril življenjepisno dramo, v kateri so glavni junaki sir Edvard Moulton-Barret, njegova hči Elizabeta Barrettova, znana angleška pesnica, in njegov zet, angleški pesnik Robert Browning.

Sir Moulton-Barrett, spoštovan londonski meščan, je oče treh hčera in šestih sinov, poleg tega vdovec. Od vseh devetih otrok pa je samo eden, prvorojenka Elizabeta, resničen otrok ljubezni. Ko je namreč njegova žena spoznala njegovo pravo naravo, se ji je ljubezen spremenila v grozo. Njegov odgovor na ta strah pa je bilo sovraštvo. In to se nadaljuje v njegovih otrocih: oni se ga boje, on jih zato sovraži. Ena edina, misli, se ga ne boji, prvorojenka Elizabeta. Zato jo ljubi. Toda ljubi jo po svoje, ljubi s samoljubjem, s krutostjo. In to kljub temu, da je hudo bolna. Dolgo časa je že hroma. V tem strašnem okolju jo drži pokonci samo duhovno usmerjena pesniška narava. V svojem pesniškem ustvarjanju naveže stik s pesnikom Robertom Browningom. Spoznata in se najdeta. Njena bolezen zanj ni ovira. Vzljubi jo v idealni ljubezni. Ona tudi zagori zanj, saj ga je vzljubila iz njegovih pesmi že davno prej, preden ga je osebno spoznala, vendar si spočetka ne upa vračati ljubezni. Pri svojem tiranskem vzgajanju namreč oče Barrett najbudneje pazi, da bi kateri njegovih otrok ne dobil stika z ljubeznijo. Sam je doživel v njej polom, zato hoče, zaslepljen in zaverovan v edinstveno pravilnost lastnih spoznanj, obvarovati pred »škodljivo« ljubeznijo vse svoje otroke. Pri tem se ne straši najkrutejših sredstev. Kot bolestna mora leži v družini izza prejšnjih let žalostna ljubezenska zgodba druge hčere Arabelle. Pred našimi očmi se odigra tragedija tretje hčere Heriette. Elizabeta, ki jo je novo življenje v ljubezni do Roberta Browninga ozdravilo, da je kakor po čudežu spet shodila, se ob tej tragediji odloči. Pravilo v to, da se z Robertom na skrivaj poročita in nato skupno zbežita v Italijo, kamor ji zdravnik svetuje zaradi zdravja, a ji oče ni maral dovoliti. Beg se posreči. Kdo bi popisal strašno razočaranje starega Barretta, njegov strahotni srd, njegov grozni moralni poraz, ki so mu v trepetu, a vendar z neprikrito škodoželjnostjo priče vsi zbrani otroci. Ubil bi hčer, če bi jo dobil predse. Vsaj njenega psa hoče ubiti. A tudi tega je vzela s seboj... Ob tem pretresljivem koncu se pozabimo celo vprašati, kaj bo poslej doma pri Barrettovih: ali bo dobila Henrietta svojega oficirja, ali se bo družina res preselila daleč iz Londona — in kaj bo z vsemi temi mladimi ljudmi, izročenimi na milost in nemilost temu strašnemu človeku, ki jim je oče...

Ciril Debevec je z njemu lastno natančnostjo in globino izvedel režijo te drame, ki je bila neglede na slavnostno razpoloženje močno doživetje. M. **Skrbinšek,** stvarjalec tolikih mračnih in demonskih karakterjev, je imel polno priliko, da je v Barrettu pokazal do zadnjih fines svoje odlične igralske sposobnosti. Izvedel je svojo igro brez sunkovitosti in je zlasti v zaključnem prizoru pokazal, da je velik igralec, ki po pet in dvajsetih letih nastopa zmagoslavno pot svojega ustvarjanja. — Vajeni smo prisrčnih, toplih kreacij ge. **Mile Šaričeve.** Njena Elizabeta pa je bila v letošnjem letu gotovo njena najboljša stvaritev. Svojo težko vlogo — saj je n. pr. skoraj od začetka igre do zadnjega prizora na odru — je odigrala tako toplo, da se je vsakomur na mah prikupil nežni lik uboge hrome deklice, da je vsakdo iskreno začuvstvoval z njeno idealno ljubeznijo, se razveselil ob njenem ozdravljenju in se z veseljem oddahnil, ko se ji je beg posrečil. Enako je g. **Jan** ot Robert Browning podal prav simpatičnega, globokega, srčno dobrega in možatega mladega pesnika. Henrietti smo spet lahko občudovali svežo, prisrčno in naravno igro gdč **Boltarjeve,** ki je učinkovala kakor žarek zdrave mladosti v temačnem vzdušju Barrettove hiše. Ga. **Marija Vera** je podala z Arabello dovršen lik resignacije in strte mladosti, pokazala pa je svoje velike igralske sile v prizoru, ko izve za Elizabetin beg. Prijetna postava, vsa naravna in domača, je stara sobarica Wilsonova, ki jo je igrala ga. **Rkarjeva.** Tudi zdravnik dr. Chambers g. C. **Debevca** in Barrettovi sinovi (gg. **Sancin, Pianecki, Drenovec, Gregorin, Potokar,** in **Stupica**) so bili na mestu.

Besierjev »Tiran« je bil res lep dogodek v naši drami in smo zanj g. Skrbinšku, ki si ga je izbral za svoj jubilej, lahko hvaležni. nk.

Pred razširitvijo nameščenskega zavarovanja za vso državo

(Načrt Pokojninskega zavoda)

Ljubljana, 23. maja.

Ker ima minister za socialno politiko in narodno zdravje po finančnem zakonu možnost, da razširi pokojninsko zavarovanje, ki velja v Sloveniji in Dalmaciji tudi na ostale pokrajine v državi, je Pokojninski zavod izdelal natančen predlog za organizacijo takega zavarovanja. Iz predloga Pokojninskega zavoda, ki temelji na decentralistični osnovi, posnemamo te-le glavne misli:

Pokojninsko zavarovanje se razširi na vso državo za vse vrste nameščencev, ki opravljajo posle, načeloma zavezane pokojninskemu zavarovanju.

Za primerna področja države se ustanovijo novi samostojni pokojninski zavodi in razsodišča. Minister za socialno politiko in narodno zdravje imenuje začasne uprave teh zavodov, ki sestoje pri vsakem zavodu iz predsednika in po šest zastopnikov zavarovancev in službodajalcev, predlaganih s strani delavskih, odnosno gospodarskih zbornic. Te začasne uprave stavijo ministru predloge za organizacijo zavodov. Dokler v novih zavodih še ni organizirana samostojna administracija z lastnim uradom, vrši administrativne posle urad Pokojninskega zavoda v Ljubljani in sicer popolnoma ločeno od poslov svojega zavoda in na račun dotičnih novih zavodov.

Če prestopi zavarovanec od enega pokojninskega zavoda k drugemu ali če postane po novi uredbi zavarovanju zavezan nameščenec, ki je bil kdaj prej zavarovan pri Pokojninskem zavodu za nameščence v Ljubljani ali za katerega je ta prejel vsaj delno premijsko rezervo, se smatra glede varovanja njegovih pravic iz zavarovanja, da nadaljuje svoje zavarovanje. Kolikor so njegove pravice še varovane, preda prejšnji nosilec zavarovanja novemu dejansko nabrano premijsko rezervo v njeni pravi vrednosti, ta mu mora pa všteti vse pravice iz prejšnjega zavarovanja.

Zvezo med posameznimi pokojninskimi zavodi tvorijo skupne konference izvršnih odborov vseh zavodov, ki imajo za namen skupno izvajanje predpisov o pokojninskem zavarovanju in varovanju skupnih koristi.

Obenem je Pokojninski zavod izdelal tudi načrt uredbe o medsebojnih odnošajih pokojninskega zavarovanja nameščencev ter delavskega in rudarskega zavarovanja za primer onemoglosti, starosti in smrti. Ta načrt je izdelan po sledečih smernicah:

Nameščenci, zavarovani po zakonu o pokojninskem zavarovanju nameščencev ali izvzeti od dolžnosti tega zavarovanja, so izvzeti od dolžnosti delavskega in rudarskega zavarovanja za primer invalidnosti, starosti in smrti.

Ako je bil kdo zavarovan nekaj časa pri Pokojninskem zavodu in nekaj časa pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev ali pri Bratovski skladnici, naj bi mu vsak izmed teh zavodov plačeval delno rento, a bi se vsi zavodi lahko tudi dogovorili, da bi izplačeval skupni znesek samo eden izmed njih, ostali bi mu pa predali glavnice, potrebne za kritje svojih rent. Vprašanje bi se pa uredilo lahko tudi tako, da bi zavarovanec prejemal tudi iz početka dajatev samo od enega zavoda, ki bi pa pri tem upošteval tudi zavarovanje pri drugih zavodih, od katerih bi prejel pri njih vplačane premije.

Rojstvo novih Klemenčičevih lutk

Ljubljana, 23. maja.

Pred petindvajsetimi leti

Četrt stoletja je šlo mimo, kar je prvi slovenski lutkar akad. slikar Milan Klemenčič ustanovil v ljubljanskem Mestnem domu državico grotesknih možicljev in zakraljeval nad njimi kot Gulliver nad pritlikavci. Prebivalci njegovega kraljestva so bili sicer iz lesa, a kadar je z njimi nastopil pred javnostjo, si zaslutil v njih več duše in srca kot v živih ljudeh. Komu ni še v spominu tista čudovita pravljična dežela, kjer je bil vsak državljan že ob rojstvu namenjen za igralca! Kakor začarano opledalo je bila: pogledal si vanj in zagledal v njem svoj obraz in obraze ljudi z najvišjih in najnižjih vrhov — brez krink in mask. Življenje se je tod pretakalo skozi vijugaste struge večnih tragedij in večnih burk, ki jim je skupna usoda enaka in jih nobena stvar na svetu ne more razdružiti. Samo korak je od pravljice do realnosti, od burke do tragedije, samo majhna razdalja med očmi in usti — od solze do smeha.

Sloves Klemenčičevih umetniško dovršenih predstav je bil takrat tolikšen, da ga skorajda ni bilo otroka, kateremu ne bi ob samem imenu »Klemenčičevo marijonetno gledališče« v sanjskem navdušenju zažarele oči. Klemenčič je znal svojim uprizoritvam vdihniti tisto pravljično okolje, polno starodavne romantike in jedke satire hkratu, izza katere je na koncu vseh stisk in zadreg vedno znova zazvenel Gašperčkov vseodrešujoči nasmeh.

Takšne popolnosti in uglajenosti v pogledu režije, scenerije, svetlobnih efektov in igre same, kot smo jih imeli priliko videti v Klemenčičevem marijonetnem gledališču, do danes ni dosegel noben lutkovni oder pri nas — kljub vsemu prizadevanju in rastoči lutkovi literaturi. To velja predvem za uprizoritve starih lutkovih iger, v katerih je ohranjen ves prvobitni čar »Kasperltheatra«, ki si je dovolil le prav majhne skoke iz začaranega kroga intimnosti in familijarnosti v široki svet novih eksperimentov in problemov. V koliko bi se Klemenčič znal vživeti in zgraditi časovni okvir tudi povsem novim lutkovim igram, v katerih se primitivna pravljičnost čedalje bolj umika socialnemu in tehničnemu razdobju, v katerem živimo, je vprašanje, na katerega nam Klemenčič sam utegne dati najboljši odgovor z uprizoritvijo iger, katerim Pocci in njegovi vrstniki niso več vzor nedosegljivega ustvarjalca in oblikovalca.

Lutke so šle spat...

Klemenčičevo marijonetno gledališče v Mestnem domu, ki je razveseljevalo toliko mladih in starih src, je takrat klavrno propadlo. Pa ne zaradi pojemajočega zanimanja občinstva in še manj zaradi uprizoritve samih, ki so bile vedno na takšni višini, da je Klemenčič še danes upravičeno lahko ponosen nanje. Njegovo lutkovo gledališče, kateremu je bil sam lastnik, ravnatelj, režiser in scenograf obenem, je izumrlo, ker se je s časom naveličal polen, ki mu jih je sama prosvetna oblast metala pod noge, namesto da bi podprla njegovo stremljenje moralno in gmotno, kakor podpirajo v drugih državah lutkovo umetnost (n. pr. na Češkem, kjer se dobro zavedajo, da so tudi marijonetna gledališča važne kulturne-vzgojne ustanove).

Leta 1925 je Klemenčič vso zbirko lesenih figur, ki je kaj kmalu narastla v pisano igralsko družinico, prodal »Ateni«. Tam uživajo zdaj njegove lutke po zaprašenih omarah zasluženi pokoj in sanjajo o dneh, ko so s svojim smehom in jokom polnile za vse dobro in plemenito dovzetna otroška srca.

Nove lutke so stopile na plan

Klemenčičevo marijonetno gledališče je izumrlo, ni pa umrl on, ki je doživel njegov najvišji vrhunec in padec. Da bi speče lutke spet priklical v življenje in obnovil staro marijonetno gledališče, na to bi bilo misliti, ker bi pač težko našel sredstva in potrebno razumevanje pri »merodajnih«. Pač pa je storil nekaj drugega: izrezljal je za petindvajsetletnico **nove miniaturne lutke,** zgradil kar doma na stanovanju prav tako miniaturni oder, naštudiral v vsej tišini novo igro ter s tem presenetil vse ljubitelje lutkovne umetnosti. Nedavno je to svoje miniaturno marijonetno gledališče v zbrani družbi prosvetnih delavcev in drugih povabljencev brez oficijelnega pompa in vstopnine otvoril. Ko se je dvignil zastor, ki je s svojimi slikarijami sam zase majhna umetnina, smo morali priznati vsi, da je Klemenčič s temi miniaturnimi lutkami prekosil samega sebe. Vse je izdelano tako precizno in s takšno ljubeznijo, da se nismo mogli dovolj načuditi in smo morali samo obžalovati, da njegovo novo marijonetno gledališče ni dostopno širši javnosti.

Prologu, katerega je priredil dr. Anton **Debeljak** in v katerem nastopita gledališki ravnatelj in Gašperček, je sledila Poccijeva pravljična igra »Sovji grad« v prosti predelavi Mirana **Jarca.** »Sovji grad« ima vse vrline in vse slabosti starih lutkovih iger. Originala ne poznam, zato ne morem soditi, v koliko je z Jarčevo prireditvijo igra pridobila ali nemara celo — izgubila. Le v toliko sem si bi na jasnem takoj, da Butalci v to staro Poccijevo pravljično okolje ne spadajo, čeprav so sami zase posrečeni liki in je v njih ohranjena vsa groteksnost Milčinskega najljubših junakov. Pa to samo mimogrede.

Režija, scenerija, svetlobni efekti in igra sama je prekosila vse naše pričakovanje. Posebno Gašperček je bil ves v svoji nekdanji formi. Mnogo pikrih in jedkih smo slišali, ki zadenejo v živo iz vsega pa diha čar tople domačnosti, ki je n najdeš zlepa kje. V enem smo se strinjali vsi: Klemenčič petindvajsetletnice svojega prizadevanja, da uvede lutkovno umetnost tudi pri nas, pač ne bi mogel lepše proslaviti, kot jo je!

Maribor

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 23. maja: Zaprto.
Nedelja, 24. maja: Zaprto.

Poravnajte zapadle obroke! Gledališka uprava prosi vse one gg. abonente in lastnike blokov, ki so s plačevanjem odpadajočih obrokov v zastanku, da izvolijo zadostiti svoji obveznosti, ker mora gledališče z velikimi stroški zvezano gostovanje ljubljanske opere poravnati takoj v denarju.

Zadnja uprizoritev »Direktorja Campe« in debut Skrbinškove bo v začetku prihodnjega tedna. V ulogi Zina debetira Majda Skrbinškova, hči znanega ljubljanskega režiserja.

Lekarne. Nočno lekarniško službo vršita drevi Maverjeva lekarna »Pri zamorcu« v Gosposki ulici in Albaneževa lekarna »Pri sv. Antonu« na Frankopanski cesti. — Jutri zvečer imata nočno službo Minarikova mestna lekarna »Pri orlu« na Glavnem trgu in Savostova »Magdalenska lekarna« na Kralja Petra trgu.

Melje dobi lekarno. V meljskem predmestju se osnuje nova lekarna. Koncesijo je dobil mr. ph. Rems iz Ljubljane. Maribor bo imel sedaj osem lekarn.

Kamnik

18. maja 1936.

Brezobziren lastnik psov. Tukajšnji krojaški mojster in trgovec z oblekami g. Dolinšek Karol je bil pred nekaj dnevi na svojih trgovskih poslih. Oglasil se je tudi v Moravčah pri trgovcu in posestniku Tomcu Ignaciju. Nič hudega sluteč je po svojem opravku šel dalje, nakar so Dolinška oblajali kar trije psi, od katerih ga je eden, ki je bil največji, prav občutno ogrizel v nogo.

Takoj po dogodku se je Dolinšek že vrnil k lastniku in se mu pritožil. Tomška je tako razburilo, da je Dolinška prav grdo nahrulil in obsul z raznimi žaljivimi psovkami.

Dolinšek ni računal na kakšne morebitne posledice. Črez dva dni pa mu je noga pričela tako močno zatekati in boleti, da je bil primoran iskati zdravniške pomoči. Ker je zdravnik zahteval od njega izkaz o zdravstvenem stanju tega psa, je Dolinšek poslal enega svojih uslužbencev v Moravče, da mu prinese zahtevane podatke. Tomc je tudi tega odpravil z vso svojo nebrzdano govorico.

Drobne iz Kranja

Kranj, 2. maja.

Francoski konzul v Kranju. Včeraj dopoldne se je vršila v dvorani Narodne čitalnice akademija Francoskega krožka. Akademije se je poleg zastopnikov oblasti udeležil tudi francoski konzul iz Ljubljane g. Remeraud z lektorjem francoskega jezika g. Lacroixem. — Navzoče, prav posebno pa oba gosta je pozdravil predsednik krožka g. Varžacha, ki je v svojem pozdravnem govoru poudarjal predvsem zasluge francoskega naroda za Slovence od Ilirske dobe — v kateri je celo Kranj dobil svojo gimnazijo — preko svetovne vojne do danes. Vendar bi bila želja vseh Slovencev, da ne bi družile Jugoslavijo s Francijo samo prijateljske in politične vezi, ampak tudi kulturne in gogospodarske. — Nato se je v toplih besedah zahvalil g. konzul Francoskemu krožku, ki ravno največ stori na tem, da bi se vse te vezi tudi ustanovile in utrdile. — Po teh pozdravnih govorih je zaigral orkester Glasbene Matice francosko himno, na kar se je pričela akademija z deklamacijami, recitacijami in pevskimi točkami raznih francoskih pisateljev in skladateljev. Zelo močno je ugajal nastop malih gojenk krožka, ki so zapele nekaj francoskih mladinskih pesmi. Sedmošolci pa so z uspehom zaigrali nekaj scen iz V. Hugojeve tragedije »Hermaine«. — Kljub temu, da je bilo v Kranju že nekaj francoskih akademij, jih ta zadnja daleko nadkriljuje; tako po sestavi snovi, kakor tudi glede podajanja. Za vse to pa gre nemala zasluga predkratkim na kranjsko gimnazijo nastavljenemu prof. francoskega jezika g. Fortunu, ki je vodil vso akademijo.

Mimogrede...

»Domovina« objavlja zadnje čase potopis nekega F. G. z naslovom »Peš po Franciji pred 40. leti«. Mimo drugih zanimivosti opisuje avtor v zadnjem nadaljevanju od 14. t. m. tudi konzum vina v Franciji in prihaja do poraznega zaključka, da so Francozi zmernejši pivci kot Jugoslovani, čeprav pridelajo neprimerno več žlahtne kapljice. Zakaj? Zato, ker »črna južna vina tudi niso takšna, da bi človek pri njih veseljačil. Celo trpka so, dobra in tudi zdrava, v kolikor je truplu pač potrebna ta tekočina.« Takšnega mnenja je gospod potopisec.

Mi smo pa mneja, da tuplo ne potrebuje nobene tekočine, ker po smrti nihče več ne more biti žejen. Pač pa živo telo potrebuje najrazličnejšo tekočino, tisto, pa, tisto!

V vseh časih se ponavlja isto:

Človek pretvarja zemljo v puščavo

Poizkusi ameriških raziskovalnih postaj, ki so se v poslednjih letih bavile s spoznavanjem izčrpljivosti zemeljske površine in se bavile tudi z poizkusi, kako odstraniti ta pojav, so pokazali v nekaterih delih Amerike prav zanimive rezultate. Na rodovitnih ilovnatih tleh ob srednjem teku reke Missisipija bi bilo potrebnih 100.000 let, da bi se odplahnilo 30 centimetrov zemeljske površine. To velja za primer, da je zemlja pokrita s plastjo travnate ruše. Dejansko pomeni to, da zemlja še dalje ohrani svojo plodovitnost. Kajti proces odplavljanja in odnašanja zgornjih delov zemeljske površine zaradi vetra in vode gre tako počasi, ker se dogaja v naravi še vedno, da rastline propadajo ter gnoje zemljo in nadomeščajo vse tiste hranilne snovi, ki so zginile pod vplivom vremenskih pojavov.

Če bi zemljo posejali z asfalto — neke vrste travo odnosno krmo za živino, ki se uporablja v Ameriki in ki ima v svojih koreninah polno dušika — bi bilo treba 12.000 let, da bi se zemeljska površina izrabila za 30 centimetrov, to se pravi, da bi postala nerodovitna. Če bi pa isto zemljo posejali z ječmenom, bi se zemlja tam izrabila že v 29 do 36 letih. Če bi pri tem ostalo, bi dejansko zemljo v kratkem popolnoma izčrpali.

S temi dognanji pa se je dejansko pokazala odvisnost plodovitosti zemlje od saditve vedno istih rastlin. Med tem, ko v naravi ostajajo polja stoletja in stoletja rodovitna, se v nekaj letih spremene v izmozgane in nerodovitne stepe, če jih obdeluje človek brez prave pazljivosti in pravega smisla za kulturo zemlje. Pozna kulture zemlje pa človek ni v vseh časih enako pojmoval.

Izčrpavanje pogorij gre v naravi tako počasi in v ravnotežju z izčrpavanjem dolinske zemlje. Nenehno rušijo sonce, veter, dež, mraz, vrhove gora in spreminjajo njihovo površino, vendar s tem polnijo doline in porivajo s pomočjo red vedno globlje v morje suho zemljo. To preoblikovanje zemeljske površine gre tako počasi in neopazno, da je treba tisoče in tisoče let, da se na enem delu zemlja naredi nerodovitna. Vendar se istočasno in največkrat še hitreje kje na drugem kraju pojavlja zemlja, kjer je do takrat ni bilo ali pa ni bila plodovita.

Človek uničuje zemljo

Presenetljivo nagla izsušitev ameriških prerij in znanstvena raziskavanja s tem v zvezi, so pokazala na možnost, prav za prav na dejstvo, da so velikanski pusti predeli na zemeljski površini nastali šele v nekaj tisočletjih, v Zapadni Ameriki pa celo v nekaj stoletjih in da je za to odgovoren le človek, ne pa pojavi v naravi, odnosno spremembe, ki jih prinaša podnebje. Mnoge pustinje na zemeljski krogli so nastale zaradi tega, ker sta poljedelec in pastir uničila gozdove, travo in sploh vse rastline. Od časa do časa so bili načini uničevanja različni. Nekajkrat so gozdove ali izsekali ali pa požgali, da so si pridobili plodno zemljo, danes pa sekajo gozdove za to, da ga uporabijo v industriji za predelavanje v najrazličnejše predmete. Nekajkrat so se stepe spremenile v rodovitno polje, ko ga je kmet preoral in prevlekel s plugom, nekajkrat pa je živina, ki je ruvala travo s korenino vred, rastlinje popolnoma iztrebila in zato naredila zemljo tam neplodno.

Gozd zginja, rodovitnost pojenjuje

Ko tako zginja z zemeljske površine zaščitna plast trave in rastlinja, pa nastopa vzporedno s tem uničevanje plodnosti zemlje. Tega razvoja pa ne preprečijo niti redne deževne dobe, niti ne pospešujejo v največji meri leta največje suše. Najdrobnejši delci zemeljske površine, ki so prav za prav nosilci rodovitnosti, se s časom ali pomnožijo ali pa izrabijo. Pri vseh vremenskih pojavih prihajajo v poštev le ti drobni delci, na svojih mestih ostajajo le nerabni deli. Voda koplje po zemlji svoje rove tako, da je vsa notranjost zemlje prepredena z njimi. Skozi nje se voda pretaka v globine. S seboj odnaša te najrodovitnejše in edino vredne delce, na površju ostajajo le skale in pesek. Rodovitna zemlja se tako seli v prepade in morje, ter se odtegne izrabi.

Taki pojavi in njih posledice se morejo opazovati posebno v Zedinjenih državah. Na spomlad so divjale poplave Missisipija, ker nobena zemeljska površina v prerijah že ni mogla več zadrževati vode ob času, ko se na gorah topi sneg in nastopa pomladansko deževje. Vode se udro nenadno v dolino se zlivajo v prepade in vedno bolj odtegujejo zemlji potrebno vlago. V nekaj dneh, prav za prav v nekaj tednih se tako stečejo te vode v morje, ko so se pa prej dolgo zadrževale v rastlinski plasti in poskrbele, da je imela rodovitna plast vedno dovolj vlage. Sedaj pa nastane takoj po tem neznosna suša. Kar pa za seboj pušča še voda, pa pospravi veter, ki nastopa z veliko silo in pogostokrat. In spet so drobni delci zemlje, ki so nosilci rodovitnosti tisti, ki so jih prerijski viharji dvigali s presušenih tal in jih kar v oblakih raznašajo daleč po zemelski površini zato, ker ta zemlja ni več zaščitena z gozdovi in travnato rušo. Lansko in predlansko leto so romali celi oblaki rodovitnega prahu iz Colorada preko Združenih držav od zahoda proti vzhodu, gnani po viharjih. Jasen dokaz za vsakega Amerikanca, da se s tem razblinja polagoma v nič pripovedka o neizčrpljivosti rodovitnosti teh dežel.

Greh, ki je nepopravljiv

Tudi tam, kjer se izčrpavanje zemlje ne pojavlja v tako velikem obsegu, kakor na primer v Coloradu, je vendar tako, da se ne da preprečiti. Farmarji se za to ne zmenijo. Zemljo izrabljajo po svoje naprej, ko pa opazi, da mu zemlja rodi vedno manj, pa počaka tako dolgo, da je zemljo popolnoma izčrpal, nato se pa preseli v drugo deželo tja, ker so tla še neizrabljena. Tudi tam prav za prav ropa zemljo in v nekaj desetletjih uniči tudi to.

Najbolj preseneča pri teh dognanjih pa to, da enkrat izrabljena rodovitnost plast zemlje, če je nato prepuščena naravi, ne pride nikdar več do svoje prejšnje bujnosti. Tudi se ne da več zadržati popolen propad. Tako zginja z zemeljske površine rodovitna plast, roke pa pa na njeno mesto naplavljajo pesek in kamenje. Reke polagoma splitvijo svoje struge, čemer pa sledi pogosta poplava. V namakalnih se polagoma nabere toliko naplavin, da se kanali zamašijo in postanejo za svoje prvotne namene neuporabljivi. Ko voda v času suše uplahne, pusti za seboj v zemlji zareze, ki se pod soncem drobijo, ko pa spet pridrvi voda, pa pobere to razdrobljeno zemljo in jo potegne za seboj v globočino in naprej v morje.

Kitajska dokazuje

Ta pojav se da opazovati še močneje v Severni Avstraliji. Tu poskrbi za tak razvoj narava sama. Še na slabšem je Severna Kitajska. Reka Hoangho odnese vsako leto s seboj v morje na milijone ton drobne, rodovitne zemlje, puhlice imenovane. To ima pa svoje posledice tudi v tem, da se rečna struga mnogokrat zamaši, voda si poišče novo pot, pri čemer nastajajo strašne poplave, ki zahtevajo na tisoče človeških žrtev.

Ob porečju reke Hoangho se more to najlažje opazovati iz zrakoplova razdejanje, ki ga pušča za seboj reka na pobočjih, ki so brez vsakega rastlinja. Ob velikem kolenu, ki ga dela ta reka, je bila pred tisočletji zibelka kitajske kulture. V ravnini ob izlivu reke Vej v Hoangho so našli starejše ostanke te kulture. Tukaj je morala biti najbolj rodovitna zemlja, da se je razvijalo državno in kulturno življenje. Toda od teh zlatih časov ni danes ostalo nič drugega, kakor nerodovitna planjava. Uničujoče delo reke, ki je s pobočij odplavljala naravno zaščitno skorjo, so dokončali veter in dež. V teh krajih se pojavlja vedno in vedno lakota. Toda tega uničevanja ne smemo pripisovati spremembam podnebja, kajti tod so bili včasih bujni gozdovi, ki so se danes ohranili le še okoli svetišč v vsej svoji bujnosti in košatosti. Če jih ne bi posekali, bi prav gotovo ta dežela nikdar ne nehala biti rodovitna in ne bi bila izpostavljena vremenskim neprilikam. Vsega je kriv človek, ki je izglajal zemeljsko površino in venomer sadil ene in iste kulturne rastline na istem kraju.

Neguševa vila ob Ženevskem jezeru, odkoder bo zagovarjal svojo domovino.

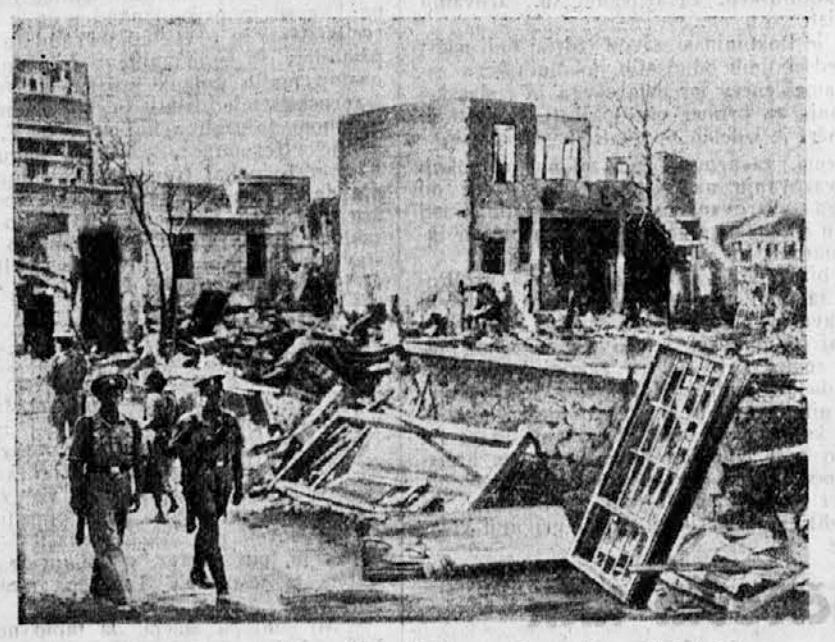

Posledice nemirov v Palestini; razrušene ulice v Tel-Avidu.

Znanost v službi človeštva

Dvig in pomnožitev poljskega pridelka se da doseči s tem, če se pretvarjajo nerodovitni deli v rodovitne, česar se lotevajo mnoge države na svetu. Dalje z bojem proti škodljivcem kulturnih rastlin, ki vsako leto uničijo velikanske množine poljskih pridelkov in z uvajanjem novih vrst kulturnih rastlin, katerih uspešnost dandanes preizkušajo posebni, za to ustanovljeni znanstveni zavodi. V Nemčiji obstoja tak zavod v Münchebergu in se ukvarja zlasti s poizkusi, najti s križanjem rastlin nove rastline, ki bi bile ne samo bolj odporne proti škodljivcem, temveč bi bile tudi bogatejše po svojem plodu. Nemčija ima več predelov, kjer uspeva edino le rž, ki sicer zadostuje za domačo porabo, vendar morajo pri tem velik del pšenice uvažati iz inozemstva.

Nova pšenica, nova rž

Nemški znanstveniki delajo poizkuse, kako bi križali svojo vrsto pšenice s pšenico iz južnih delov Evrope, ki je bolj odpora proti suši in obilneje rodi. Poskušajo križati tudi to pšenico z ržjo, da bi tako dobili neko novo vrsto žita, ki bi bilo bolj bogato na sadovih, bolj odporno proti mrazu in bi tudi mnogo prej zorelo. Zraven pa hočejo seveda doseči, da bi tudi po svoji vsebini presegalo dosedanjo. Tako bi to novo žito moralo združiti v sebi obilnejši sad in vse dobre lastnosti rži in pšenice. Ker pa je pšenica v veliki meri podvržena raznim rjam, upajo, da bi s križanjem te pšenice z neko vrsto divjega žita, ki ga rja ne napada, v doglednem času dobili tako pšenico, ki bi bila proti rji popolnoma zavarovana. Tudi se bavijo z vzgajanjem take vrste rži, ki bi bila trajno rodovitna in rodila ali zeleno krmo ali pa leto za letom dobro zrnje. Pri tem križajo neko vrsto nemške rži z divjo ržjo, ki raste v Anatoliji in ki rodi šest do sedem let po vrsti.

Krompir

Pri Nemcih velja za ržjo krompir kot najvažnejša ljudska hrana. Vzgojiti hočejo tak krompir, ki bi bil mnogo bolj odporen proti gnilobi, kakor pa je sedaj. Zato ga križajo z nekimi vrstami divjega ameriškega krompirja. To novo pridobljeno zmes pa zopet križajo z nemškim krompirjem in upajo tako dobiti krompir, ki ne bo hitro gnil.

Sadje, ki ne bo gnilo

Dalje se Nemci vztrajno bavijo s poizkusi, da bi vzgojili tako sadje, ki bi bilo odporno proti gljivam. Koliko škode nastane prav zaradi gnitja. Zato križajo domače vrste s tujimi divjimi in proti gnilobi odpornimi vrstami. Tukaj si pomagajo tudi z drugimi sredstvi. Domače jagode vzgajajo tako, da zraste mnogo večje stebelce, da se tako sadež dvigne mnogo višje nad zemljo, ter se izogne s tem dotiku z zemljo, in prej zori.

Odporna trta

Posebno pozornost posvečajo vinski trti. Trta podlega leto za letom brezštevilnim škodljivcem in ušem. Pri teh si pomagajo tako, da jo križajo z ameriško trto, ki se je ne loteva nobena uš, pa vendar daje kljub temu prav tak sadež, kakor ga je prej. To zahteva ogromnega dela in truda, pri katerem se tako vzgojena trta presaja iz kraja v kraj in preizkuša njena odpornost, preden jo je mogoče kot zares zanesljivo poslati med vinogradnike.

Neškodljiv tobak

Tudi pri tobaku so znanstveniki zastavili svojo roko. Kadilcev je po svetu mnogo. In velika je škoda, ki jo nikotin povzroča na ljudeh. Znanstveniki se trudijo, da bi s križanjem dobili tako rastlini, ki bi dajala tobak brez nikotina ali pa vsaj prav malo. Nemcem se je to delno že posrečilo. Za take poizkuse imajo v Karlsruhe poseben zavod. Čez nekaj let, pravijo, da bodo poslali v svet že cigare in cigarete, ki bodo skoro brez nikotina.

Ti zavodi se končno bavijo tudi z gozdovi. Potreba lesa je od dneva do dneva večja. Mnogo dreves uničijo razni črvi in razne rje. Topole in vrbe križajo z njim sorodnimi vrstami iz tujine, da s tem pospešujejo rast, pri vrbah večjo prožnost vej in pomnožitev čreslovine v skorji. Oboje je velikega pomena.

V novo življenje

»Ljudska fronta«, ki je zmagala na Poljskem, se je lotila menda zaradi pomanjkanja drugih skrbi reforme dosedanjega načina življenja. Španci prepozno gredo spat in prepozno vstanejo. Uradi poslujejo šele od 11, dnevniki izhajajo ob 10. Ob 3 popoldne gredo Španci k zajtrku in obedujejo ob 10 ali pol 11 zvečer. Gledališke predstave se pričnejo ob 11 zvečer in trajajo do 3 zjutraj. Voditelji »ljudske fronte« zatrjujejo, da pomeni slično protinaravno življenje greh zoper narodno zdravje in premoženje. Nobena evropska dežela ne pozna stičnega dnevnega reda.

»Že nekaj dni sem v zadregi, kaj naj kupim ženi za god.«

Prijatelj: »Vprašaj jo, pa boš rešen skrbi.«

Mož: »Kaj še! Tedaj bi bil šele v pravi zadregi!«

Življenje in trpljenje v najstrašnejši vojski sveta

Zakleta legija

23

Eno roko je sunil v žep, a v drugi je držal svoj veliki avtomatični revolver. Hodil je od moža do moža in kazal sovražnike, ki so bili nevarni in katere je bilo treba podreti. Kadar je človek dovršil, kar mu je naročil, vas je potrepljal po ramah in vam zadovoljno dejal: »To je bil strel!«

Potem je odšel k drugemu.

V presledkih se je vzpenjal na zid in praznil svoj revolver na nasprotnike.

Tudi narednik se je sprehajal tako po taboru in naperjal cev na najnevarnejša mesta, odkoder so prihajali najbolj neprilični streli. Vendar je imel najrajši granate. Namesto revolverja je nosil polno naročje granat, ki jih je metal sam, kadar se je naveličal vsega drugega. Ali pa je to delal kar mimogrede v razgovoru z vojaki, katere je bodril.

Bolničar — v taboru smo imeli tudi enega bolničarja — je sredi tabora skopal postajo za prvo pomoč in jo zavaroval z nekakimi zaboji. Hodil je okoli po bojišču, ki so ga preletavali streli, zbiral ranjence in jih vlačil v svojo jamo. Potem pa je pograbil orožje in nam šel rjove pomagat ter se ves čas boril v naših vrstah. Pred trenutkom je bil še usmiljenka, pa se je v hipu spremenil v vojaka, ki ga slepi kri.

Strojnice so regljale brez prestanka. Bile so podvržene težki preskušnji. Strelci, ki so se zbirali po strehah, so svoj ogenj osredotočali nanje. Eden izmed vojakov, Poljak Esquisert, se je spravil na težko in nevarno nalogo. Polnil je svojo torbo z granatami v skladišču, ki je bilo sredi tabora in jih je nosil nam. Lezel je po vseh štirih čez tabor. Enkrat sem mu ukradel polno torbo granat. Hotel mi jo je vzeti nazaj, pa je nisem dal. Odšel je ves besen, kakor paglavec iz ljudske šole. Tulil je: »Če mi takoj ne vrneš torbe, bom povedal poročniku...!«

Nisem mu je vrnil, a čemu tudi. Bil sem preveč zaverovan v svoje delo.

Nikdar nisem izvedel, ali me je zatožil poročniku ali ne in mi poskrbel slabo oceno.

Do tedaj je bil na moji levici Italijan Morgardi, a na desnici Nemec Pohl. Vsak od nas je branil pas, širok kakih pet metrov. Bojevali smo se že gotovo celo uro, ko je prišel k nam narednik Rath. Stal je za nami in naravnal naš ogenj. Med nekim napadom je udarila pravokotno na zid, prva tam, kjer smo bili mi, druzovska granata iz nemške tovarne.

Videl sem Morgadija, zavitega v oblak črnega dima. Zakričal je, zakril z rokami oči in se zgrudil na zemljo mrtev. Odneslo mu je teme, tako da so se videli možgani. Tudi narednik Rath je težko ranjen padel. Vlekel se je ves oblit s krvjo. Pohl, ki je stal ob moji desnici, je krvavel iz rane na glavi, toda divje se je prikoval na svoje mesto.

Močna eksplozija mi je vrgla puško iz roke. Nagnil sem se, da jo pritegnem, toda opazil sem, da je kopito razdrobljeno na koščke. Moj sosed na levi je bil ubit, sosed na desnici ranjen, narednik, ki je stal za menoj, težko ranjen, moja puška je bila uničena, meni se pa ni pripetilo prav nič. Pograbil sem Morgadijevo puško in začel streljati. Moral sem braniti sam široki odsek.

Trobentač Pohl si je utepel v glavo, in ostal na mestu kljub temu, da mu je kri tekla po obrazu in mu zastirala pogled. Ko pa je bolničar odpravil Ratha v posteljo za prvo pomoč, se je vrnil po trobentača. Odvedel ga je, kljub temu, da se je upiral. Tedaj sem se oborožil z njegovo puško: to je bila najboljša puška v vsem oddelku, popolnoma nova in Pohl je pazil na njo, kakor na svoje oko.

Bil sem srečen kakor otrok, ki dobi novo igračo.

Ko sta Morgadi in Pohl odšla, sem se sporazumel z nekim malim Parižanom, ki se je pisal Fleury. Stal mi je na levici in tako sva si razdelila fronto, katero so prej branili štirje vojaki. Hodila sva od strelnice do strelnice, da sva vračala sovražnikom strele, katere so pošiljali na tabor. Kmalu sva tvorila naravnost sijajen oddelek.

Fleury je bil rodom z Montmartra, nizek, plečat človek. V boju je kar besnel. Oči so se mu iskrile in brke nasršile. Bil je neutruden in hiter kakor veverica — res in na kratko: sijajen borilec.

Vsak njegov strel je bil smrtonosen, nenadkriljiv pa je bil predvsem v metanju granat. Njegovi gibi so bili okretni in hitri kakor strela.

Slarski, Poljak, je ostal pri nama, čeprav je bil ranjen tako, da ni mogel niti stati na nogah. Sedel je na zemlji in nama podajal naboje ter granate in tako sijajno izpopolnjeval najino družbo.

V boju sem spremenil svoje dosedanje mišljenje o nekaterih starih borcih iz legije. Ti so po splošnem mnenju predstavljali pošast in strahoto vse garnizije. To so bili vročeglavci, zmeraj pijani in pripravljeni, da se pretepajo in prepirajo. Vedno so prepozno prihajali na apel. V času nevarnosti pa so se docela spremenili. Nisem mogel verovati svojim očem. Nele da so bili hrabri, naravnost neustrašni, bili so tudi požrtvovalni in potrpežljivi, uslužni do vseh, izvrševali so rade volje vsako povelje in to ne samo brez mrmranja, marveč celo z nekim veselim samoodpovedovanjem. Bili so levi za sovražnika in ovce do svojih tovarišev in poveljnikov. Od tedaj nisem več obsojal njihovega vedenja.

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 Din, za inozemstvo 25 Din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 2994 in 2996. Uprava: Kopitarjeva 6. Telefon 2992. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.